

Plan van aanpak 'Bevordering door- en uitstroom Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen'

Inhoud

Inleiding	3
Visie	6
Probleemstelling	7
Ambitie	7
Context	8
Wat gaan we doen?	9
• Actielijn 1: Mensen op de juiste plek	9
• Actielijn 2: Bevorderen van herstel.	10
• Actielijn 3: Bevorderen van de positieve uitstroom	12
• Actielijn 4: Borgen van uitstroom: duurzame organisatie van de herwonnen zelfredzaamheid.....	14
Begroting (indicatief)	16

Samenvatting

In het coalitieakkoord 2014-2018 is de volgende doelstelling geformuleerd:

"We investeren extra in maatschappelijke opvang. We gaan hiermee nieuwe woonvormen creëren en bestaande woonvormen uitbreiden, om zo de doorstroming in de maatschappelijke opvang op gang te brengen".

Het plan van aanpak bevordering door- en uitstroom Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen laat zien hoe we er samen met partners binnen en buiten de gemeente voor zorgen dat we in de periode van 2016-2018 de doorstroom en uitstroom in de Maatschappelijke Opvang willen bevorderen. Waarmee we de ambitie nastreven om in 2018 alle kwetsbare dak- en thuislozen die een beroep doen op zorg en verblijf een passend aanbod willen geven gericht op participatie en herstel. Hiervoor zijn vier actiesporen ontwikkeld waarbinnen verschillende maatregelen worden uitgevoerd:

- Actielijn 1: Mensen op de juiste plek;
- Actielijn 2: Bevorderen van herstel;
- Actielijn 3: Bevorderen van de positieve uitstroom;
- Actielijn 4: Borgen van uitstroom.

In actielijn een wordt ingezet het plaatsen van cliënten MO/BW op basis van het *perspectief* van de cliënt, dit kan zijn zelfstandig wonen, zelfstandig wonen met begeleiding of 24 uurszorg. Deze vernieuwde benadering zorgt ervoor dat de eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de cliënt wordt gestimuleerd, doordat meer mensen (gezien hun perspectief) direct geplaatst kunnen worden op een woning, in plaats van het doorlopen van de woonladder. Met de nadruk op zelfstandigheid wordt herstel gestimuleerd, maar tevens het risico op stagnatie beperkt.

In actielijn twee worden diverse maatregelen getroffen ter bevordering van herstel van de cliënt. De maatregelen zorgen voor een extra stimulans op de verschillende leefgebieden van de cliënt: bevordering van een gezonde leefstijl, betrokkenheid van het eigen netwerk en de informele zorg, extra schuldhulpverlening (middels het plan van aanpak schuldhulpverlening) en de ontwikkeling van volwaardig burgerschap van de cliënt, door expliciete notie te hebben voor verschillende (sociale) rollen van de cliënt en de ondersteuning daarop af te stemmen. De realisatie van deze verbetering is afhankelijk van de professionals in verschillende leefgebieden. Om deze reden wordt er geïnvesteerd in verbetering van de samenwerking tussen de verschillende domeinen binnen en buiten de gemeente, vanuit een overeenkomstige visie op herstel en deskundigheidsbevordering van professionals.

De doelstelling van actielijn drie is de doelstelling van het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen, namelijk dat iedere dak- en thuisloze in 2018 binnen drie maanden voorzien is van passende huisvesting. Ter aanvulling op dit programma wordt in actielijn drie ingezet op uitbreiding van het aantal zelfstandige woonplekken voor cliënten MO/BW doormiddel van omvorming van bestaand zorgvastgoed MO/BW voor de cliënten in de intramurale setting. Evenals omvorming van bestaand vastgoed, zoals de herstartstudio's. Daarnaast wordt gekeken naar nieuwe woonconcepten, zoals commerciële verhuur, opvang in eigen netwerk en wonen in zelfbeheer. Tot slot worden er enkele projectleiders in de uitvoering aangesteld met de opdracht

dat organisaties zich meer gaan richten op door- en uitstroom in de keten MO/BW.

Door middel van actielijn vier wordt ook de duurzame landing in de wijk na de uitstroom integraal georganiseerd, waarmee de kans op terugval wordt beperkt. Deze zachte landing wordt georganiseerd middels een terugval preventieplan waarin de (warme) overdracht naar de wijk en opschaling naar intensievere zorg bij terugval wordt georganiseerd. In actielijn vier wordt onderzocht welke risicofactoren terugval typeren om hier vervolgens sneller en effectiever bij op te treden. De ervaring die wordt opgedaan in actielijn vier is eveneens relevant ter voorkoming van instroom.

Om dit plan van aanpak te financieren wordt gebruik gemaakt van de reserve 'voorzieningen voor begeleid wonen in de Maatschappelijke Opvang €3,6 miljoen en de structurele €2,3 miljoen coalitieakkoord middelen 2016-2018 bestemd voor de bevordering van de door- en uitstroom uit de Maatschappelijke Opvang. Het merendeel van deze budgetten wordt ingezet ten behoeve van maatregelen op het gebied van vastgoed.

Het plan van aanpak maakt onderdeel uit van het beleidskader MO-BW 2016-2020. De maatregelen in dit plan van aanpak zijn een vertaling van de visie, zoals is geformuleerd in de startnotitie ten behoeve van het beleidskader. De vertaling van deze visie en de uitvoering van dit plan van aanpak kan hiermee worden doorgezet tot en met 2020.

Daarnaast is er sprake van onderlinge afhankelijkheid van het plan van aanpak door- en uitstroom en het programma Huisvesting Kwetsbare Groepen en het plan van aanpak Schuldhulpverlening. In de uitvoering van het plan van aanpak door- en uitstroom wordt zorggedragen voor de integraliteit tussen de drie projecten.

Inleiding

'Zorg voor Amsterdammers die het nodig hebben'

Is een van de pijlers van het coalitieakkoord 2014-2018. In de huidige situatie is het echter niet mogelijk om alle Amsterdammers te voorzien van passende zorg en een perspectief. Een van de belangrijke oorzaken van dit probleem is de wachtlijst voor de Maatschappelijke Opvang (MO) en Beschermd Wonen (BW). Deze wachtlijst wordt veroorzaakt door de toenemende instroom aan de voorkant van de keten, vanwege de groeiende groep nieuwe dak- en thuislozen die een beroep wil doen op de Maatschappelijke Opvang vanwege huisvestingsproblematiek. Aan de andere kant kunnen mensen onvoldoende uitstromen vanwege onvoldoende aanbod van woningen voor kwetsbare groepen. Het probleem zit echter niet alleen in het tekort aan woningen. De hardnekkigheid van schulden is voor veel cliënten ook een belangrijk punt om te kunnen uitstromen. Dit heeft tot gevolg dat mensen te lang in een instelling verblijven en soms meer zorg ontvangen dan op basis van de zorg en huisvestingsvraag noodzakelijk is, wat onnodige hospitalisering tot gevolg kan hebben. Daarbij komt dat nieuwe inzichten over het belang van zelfstandigheid voor herstel ons leren dat de combinatie van eigen verantwoordelijkheid en perspectief van groot belang is om de draad te kunnen oppakken en daadwerkelijk een verbetering van de kwaliteit van leven tot stand te brengen. Om deze reden heeft het college de volgende doelstelling geformuleerd:

"We investeren extra in Maatschappelijke Opvang. We gaan hiermee nieuwe woonvormen creëren en bestaande woonvormen uitbreiden, om zo de doorstroming in de Maatschappelijke Opvang op gang te brengen".

Dit plan laat zien hoe we samen met anderen zorgen voor bevordering van de door- en uitstroom in de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Waarmee we de ambitie nastreven om in 2018 alle kwetsbare dak- en thuislozen die een beroep doen op zorg en verblijf een passend aanbod willen geven gericht op participatie en herstel. Hiervoor zijn vier actiesporen ontwikkeld waarbinnen verschillende maatregelen worden uitgevoerd:

- Mensen op de juiste plek;
- Bevorderen van herstel;
- Bevorderen van de positieve uitstroom;
- Borgen van uitstroom: duurzame organisatie van de herwonnen zelfredzaamheid.

Om dit plan van aanpak te financieren wordt gebruik gemaakt van de reserve 'voorzieningen voor begeleid wonen in de Maatschappelijke Opvang €3,6 miljoen en de structurele €2,3 miljoen coalitieakkoord middelen 2016-2018 bestemd voor de bevordering van de door- en uitstroom uit de Maatschappelijke Opvang. Het merendeel van deze budgetten wordt ingezet ten behoeve van maatregelen op het gebied van vastgoed. Het plan van aanpak maakt onderdeel uit van het beleidskader MO-BW 2016-2020. De uitvoering en monitoring van het plan van aanpak door- en uitstroom MO/BW wordt ondergebracht in het beleidsplan MO/BW 2016-2020.

Tot slot, wij presenteren in dit plan hoe we onze ambitie werkelijkheid willen laten worden. De volgende stap is een uitgewerkt uitvoeringsplan in een projectmatige aanpak. De projecten worden verder vormgegeven in samenwerking met gemeentelijke partners, aanbieders MO/BW, GGZ, (L)VB sector, zorgverzekeraar en cliëntvertegenwoordiging.

Visie

Het bevorderen van de door- en uitstroom is geen op zich zelf staande doelstelling. Het belang van door- en uitstroom komt voort uit onze visie op herstel. Herstel betekent: terugdringen van symptomen, verbetering van maatschappelijk functioneren en herstel van identiteit. De cliënt is hierbij verantwoordelijk is voor de realisatie van deze betere toekomst en dit doet in samenwerking met de omgeving. We gaan ervanuit dat hiervoor verschillende ingrediënten noodzakelijk zijn: maatwerk, eigen verantwoordelijkheid en dat dit in de wijk en met de wijk gebeurt op basis van wederzijdse verantwoordelijkheid. Een goed functionerende keten, met voldoende door- en uitstroom, is een voorwaarde om onze visie in de praktijk te kunnen verwezenlijken. Tevens is van belang dat alle partijen die betrokken zijn bij herstel deze visie dragen en hier naar handelen.

Maatwerk

Om mensen te laten uitstromen en onafhankelijk van de opvang te laten zijn is het van belang dat er wordt gezocht naar maatwerk, waarin zo goed mogelijk wordt aangesloten op de individuele mogelijkheden van de cliënt. Het traject van herstel is hiermee een proces dat werkenderwijs wordt vormgegeven. Wat invulling kan krijgen in de context van een intramurale voorziening voor Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen, maar bij voorkeur geleverd wordt in de vorm van diensten in een woonsituatie.

Eigen verantwoordelijkheid

Binnen deze vorm van maatwerk dient de cliënt zoveel mogelijk te worden aangesproken op diens eigen verantwoordelijkheden. De cliënt wordt eigenaar van zijn eigen oplossingen. Hij maakt samen met formele en informele zorg een plan op basis van het eigen verhaal en de eigen mogelijkheden. Cliënten dragen ook verantwoordelijkheid en zijn aanspreekbaar.

In de wijk en met de wijk

De woon en zorg behoefte wordt vervuld in de wijk in een context van familie, vrienden, formele en informele zorg. Waar mogelijk wordt de omgeving zoveel mogelijk betrokken om herstel in en met de wijk te laten plaatsvinden.

Wederzijdse verantwoordelijkheid

Wanneer de woon en zorg behoefte wordt vervuld in de wijk in samenwerking met de omgeving betekent dit dat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het realisatie van het aanbod gericht op participatie en herstel. Samen met onze gemeentelijke partners, aanbieders MO/BW, cliëntbelang, GGZ, (L)VB-sector en zorgverzekeraars kijken we wat er nodig is om dit te realiseren en hoe we dit in gezamenlijkheid kunnen organiseren. Waarmee we werken aan het wegnemen van de onderliggende oorzaken en het bijsturen van de onderliggende patronen die het probleem veroorzaken. Als we besproken hebben wat er nodig is en wie wat doet spreken we elkaar daar op aan.

In dit plan van aanpak wordt deze visie vertaald naar maatregelen die bijdragen aan herstel en hiermee aan de door- en uitstroom van cliënten in de keten MO/BW.

Probleemstelling:

In de huidige situatie is er sprake van een stagnerende uitstroom met verstopping van de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen tot gevolg. In Amsterdam zijn 1.327 plaatsen Maatschappelijke Opvang en 1.857 plaatsen Beschermd Wonen. In oktober 2015 stonden er 489 mensen op de wachtlijst voor Maatschappelijke Opvang en 470 mensen op de wachtlijst voor Beschermd Wonen. En het aantal aanmeldingen daalt niet. In 2014 hebben circa 600 personen zich gemeld per semester, in 2015 is dit 800. Er is geen aanleiding om te denken dat deze stijging eenmalig was. Voor Beschermd Wonen overtreft het aantal aanmeldingen ook de verwachting.

Voor zowel Beschermd Wonen als Maatschappelijke Opvang staan mensen gemiddeld langer dan een jaar op de wachtlijst. Tegelijkertijd zien we dat de uitstroom stagneert. Er zijn structureel meer mensen klaar om uit te stromen, dan dat er woningen voor hen zijn. In de eerste helft van 2015 werden er 117 mensen aangemeld voor uitstroom voor Maatschappelijke Opvang, en werden er 70 woningen geleverd. Gemiddeld moeten mensen nu 7,1 maanden wachten voordat zij een woning krijgen – in 2010 was dit nog 3,5 maanden. Maar het probleem zit niet alleen in het tekort aan woningen. De hardnekkigheid van schulden zijn voor veel cliënten ook een belangrijk knelpunt om te kunnen uitstromen.

Deze negatieve trend zorgt ervoor dat mensen onnodig lang in een instelling verblijven. Dit kan hospitaliserend werken, doordat cliënten leren om zich aan te passen aan het zorgregime en zo verleren om zelfstandig keuzen te maken.

Ambitie:

Met dit plan van aanpak willen we bijdragen aan de volgende doelstelling:

Alle kwetsbare mensen die een beroep doen op zorg en verblijf hebben in 2018 een passend aanbod gericht op participatie en herstel.

Dit vertalen we naar de volgende resultaten:

- We bieden alle kwetsbare dak- en thuisloze mensen een passend aanbod, waarbij we werken aan herstel en participatie vanuit een plaats op basis van het maximale perspectief van mensen.
- Alle kwetsbare dak- en thuislozen kunnen gebruik maken van een integraal aanbod gericht op herstel en participatie.
- Iedere kwetsbare dak- thuisloze wordt binnen drie maanden voorzien van passende huisvesting.
- Voor alle dak- en thuislozen is een duurzame landing in de wijk georganiseerd, waarbij de aanpak van problemen integraal wordt benaderd en de kans op terugval wordt beperkt.

Deze ambitie wordt gemonitord en de resultaten hiervan worden teruggekoppeld in de evaluatie van het beleidsplan MO/BW 2016-2020.

Context:

Naast het voor u liggende plan van aanpak ter bevordering van de door- en uitstroom Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen dragen er meerdere initiatieven bij aan de door- en uitstroom van cliënten in de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen, te weten het beleidsplan MO-BW 2016-2020, het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen en het plan van aanpak schuldhulpverlening voor cliënten van de MO/BW.

Beleidsplan Maatschappelijke Opvang/ Beschermd Wonen 2016-2020:

Het plan van aanpak bevordering door- en uitstroom maakt onderdeel uit van het beleidsplan MO-BW 2016-2020. In het plan van aanpak worden vanuit de bredere visie op de keten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen diverse maatregelen genomen ter bevordering van preventie en herstel. Het beleidsplan wordt in het voorjaar 2016 aangeboden aan de raad. Dit plan van aanpak bevordering door- en uitstroom MO/BW richt zich in het bijzonder op een aantal maatregelen ter bevordering van de door- en uitstroom en maakt hiermee onderdeel uit van de actielijn herstel in het plan van aanpak MO-BW. De uitvoering en evaluatie van het plan van aanpak door- en uitstroom MO/BW wordt ondergebracht in het beleidsplan. Het plan van aanpak door- en uitstroom is vanwege twee redenen naar voren gehaald: de noodzaak om versneld in te zetten op het bevorderen van door- en uitstroom en het mogelijk maken van de financiering hiervan. Het financiële kader van dit plan van aanpak loopt af in 2018, de inhoudelijke doelstellingen lopen door binnen het beleidsplan MO/BW 2016/2020.

Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen:

In het actieplan Woningbouw 2014-2018 is benoemd dat er specifieke impulsen nodig zijn voor de huisvesting van kwetsbare groepen. Deze kwetsbare groepen redden het niet op een gespannen woningmarkt als de Amsterdamse. Het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen beoogt die impuls te geven en heeft als doel dat vanaf 2018 alle urgente kwetsbare groepen binnen drie maanden een passende woonruimte krijgen aangeboden. Om deze doelstelling te realiseren wordt er ingezet op vier actielijnen: monitoring en sturing; meer woonruimte beschikbaar krijgen; passende arrangementen ontwikkelen; werkprocessen verbeteren en vernieuwen. Het programma levert hiermee een grote bijdrage aan de positieve uitstroom uit de keten MO/BW. Binnen het programma wordt ook ingezet op een omslag naar individueel begeleid wonen en snellere doorstroming in de keten MO/BW door het realiseren van extra woonruimtes.

Plan van aanpak schuldhulpverlening cliënten MO/BW

Schulden vormen door de hele keten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen een hardnekkig probleem: het is zowel één van de belangrijkste redenen van dakloosheid, maar vormt ook een belemmering bij de uitstroom van mensen uit voorzieningen. Immers, om in aanmerking te komen voor een zelfstandige woning is een stabiele situatie op het gebied van schulden een randvoorwaarde. Veel mensen bereiken deze stabiele situatie echter niet snel, terwijl ze op andere gebieden wel vooruitgang boeken, waardoor mensen in principe klaar zijn om uit te stromen uit de Maatschappelijke Opvang maar moeten blijven omdat de schuldensituatie nog niet stabiel is. Het Plan van Aanpak voor schuldhulpverlening wordt gekeken hoe een passend schuldhulp aanbod kan worden gecreëerd voor cliënten MO/BW.

Wat gaan we doen?

Actielijn 1: Mensen op de juiste plek

We bieden alle kwetsbare dak- en thuisloze mensen een plaats met perspectief.

Traditioneel wordt dakloosheid vaak gezien als een zorgprobleem. Vervolgens worden diverse instrumenten ingezet om dit zorgprobleem aan te pakken. Vanuit onze visie vinden we het echter van belang dat cliënten zoveel mogelijk worden aangesproken op eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid, onderdeel van deze aanpak kan bijvoorbeeld zijn dat de cliënt leert om te koken, kleren te wassen om uiteindelijk een zelfstandig leven te kunnen leiden. Op het moment dat de cliënt onvoldoende wordt gestimuleerd in zijn of haar zelfstandigheid kan dit tot gevolg hebben dat cliënten zich leren aanpassen aan het zorgregime en zo verleren om zelfstandig keuzes te maken. Om meer nadruk te leggen op zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid focussen we ons niet langer op de zorgvraag maar op het perspectief van de cliënt, dit kan zijn zelfstandig wonen, maar kan ook zijn begeleid wonen. Het perspectief van de cliënt komt tot stand in samenspraak met de cliënt. Op basis van dit perspectief wordt het hersteltraject werkenderwijs vormgegeven. Deze wijziging zorgt ervoor dat de cliënt niet langer de woonladder hoeft te doorlopen, maar direct wordt geplaatst op de woning waarvan wordt verwacht dat de cliënt uiteindelijk terecht komt. Deze kanteling komt voort uit nieuwe inzichten over het belang van zelfstandigheid voor herstel, maar beperkt tevens het risico op stagnatie doordat het aantal overstap momenten wordt beperkt.

Wat willen we bereiken?

- We bieden alle dak- en thuisloze mensen een passend aanbod, waarbij we werken aan herstel en participatie vanuit een plaats op basis van het maximale perspectief van mensen.

Hoe gaan we dit doen?

- Perspectief profielen maken

Om alle dak- en thuisloze mensen van een passend aanbod te voorzien is het van belang dat we een goed beeld hebben van onze doelgroep en weten wat het perspectief is van cliënten. Om dit te bereiken willen we samen met onze interne en externe partners cliëntprofielen maken waarin we verschillende perspectieven onderscheiden (zoals zelfstandig wonen, zelfstandig wonen met begeleiding of 24 uren zorg). Hierbij maken we onder andere gebruik van de onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd om zo veel mogelijk evidence-based te werken. Deze inschatting is van belang om samen met de cliënt bij instroom van de keten MO/BW een passende perspectief plaats te vinden. Daar komt bij dat het profiel van onze cliënten de afgelopen jaren steeds meer divers is geworden. Om onze doelstelling te realiseren is het van belang om een juiste inschatting te kunnen maken van het perspectief, om vervolgens alle dak- en thuislozen met een maatwerk oplossing te bedienen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met mogelijke ICT aanpassingen. Het profiel wordt niet gebruikt om het zorgtraject van het begin tot het einde vast te leggen, het is een van de bouwstenen die helpt om de cliënt van een passende plaats te voorzien. Gedurende het traject dient rekening gehouden te worden met de behoefte en wijzigingen in het leven van de cliënt, op basis waarvan het traject dient te worden bijgesteld.

Actielijn 2: Bevorderen van herstel: snellere verbetering van de zelfredzaamheid.

We stimuleren sneller herstel van de cliënt

Bevordering van herstel van cliënten wordt bereikt in samenwerking met professionals vanuit verschillende domeinen, die allen een bijdrage leveren in de verbetering van de zelfredzaamheid. Klantmanagers en budgetbeheerders op het gebied van de financiën, de woonbegeleiders op het gebied van wonen, familie en vrienden op het gebied van het eigen netwerk, de informele zorg in de wijk etc.. Om bevordering van herstel te realiseren is het van belang dat er sprake is van goede samenwerking over de domeinen heen op basis waarvan een herstel traject werkenderwijs wordt vormgegeven, hierbij dient rekening gehouden te worden met het perspectief en de behoefte van de cliënt. In actielijn twee ligt de nadruk dan ook op het versterken van de samenwerking tussen betrokkenen. Met het onderbrengen van Beschermd Wonen in de WMO speelt voor de gemeente samenwerking met de GGZ een steeds belangrijke rol. Daarbij komt dat recente onderzoeken ons leren dat ten minste een derde van de MO/BW populatie te maken heeft met LVB problematiek wat ook de samenwerking met LVB aanbieders noodzakelijk maakt.

Tegelijkertijd zijn cliënten ook zelf verantwoordelijk om te werken aan een betere toekomst. Om eigen verantwoordelijkheid te kunnen nemen is het van belang dat cliënten worden hiervoor worden toegerust. Dit is echter niet de enige rol die van belang is voor de ontwikkeling van volwaardig burgerschap. We vinden het van belang dat de cliënt ervaring op doet met verschillende sociale rollen in de maatschappij. Dit kan zijn in de rol van eigenaar op het moment dat de cliënt betrokken wordt bij het opstellen van het trajectplan, maar kan ook zijn als vriend in het eigen netwerk en als coach in de rol van ervaringsdeskundige. Deze ontwikkeling vraagt om verandering in het handelen van zowel professionals als de rol van cliënten.

In actielijn 2 nemen we diverse maatregelen gericht op het creëren van een op herstel gericht klimaat, waarin effectief wordt samengewerkt en passende instrumenten worden ingezet.

Wat willen we bereiken?

- Alle kwetsbare dak- en thuislozen ontvangen een integraal aanbod gericht op bevordering van herstel.

Hoe gaan we dit doen?

- Investeren in samenwerking tussen begeleiding, behandeling en participatie

In de praktijk komt het voor dat de inzet van behandeling, begeleiding en participatie onvoldoende op elkaar zijn afgestemd of elkaar onbedoeld tegenwerken. In het kader van dit plan van aanpak willen we afspraken maken over de continuering van zorg over de domeinen heen, waarbij we werken aan een gedeelde visie op herstel, herstel profielen en de verschillende rollen en taken van betrokkenen die hierbij komen kijken. Ten aanzien van deze maatregel wordt samenwerking gezocht met het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen (actielijn werkprocessen) en de pilot Wijk-GGD.

- Bevorderen van volwaardig burgerschap van cliënten

In het kader van het plan van aanpak willen we ruimte bieden voor de ontwikkeling van volwaardig

burgerschap, waarbij met name aandacht is voor verschillende (sociale)rollen uit het dagelijks leven in de keten MO/BW.

Dit betekent dat de cliënt betrokken wordt bij het trajectplan en zelf een belangrijke rol krijgt in de invulling van het trajectplan waarbij de nadruk ligt op het herkennen, verkennen, uitwerken en het ondersteunen van hetgeen de cliënt wil bereiken. Het is van belang dat professionals die betrokken zijn bij de cliënt niet langer enkel problemen oplossen maar een bijdrage leveren in de verbetering van de zelfredzaamheid van de cliënt. Het uitgangspunt hierbij is dat de cliënt zoveel mogelijk zelf doet en de regie heeft over het traject. Zij moeten worden gestimuleerd (rekening houdend met hun individuele vermogen) eigenaar te worden van hun eigen traject en de oplossingsrichtingen die daar bij horen en worden toegerust om deze rol te vervullen. Een andere rol die de cliënt kan aannemen is de rol van coach in de rol van ervaringsdeskundige. Hiervoor dient geïnvesteerd te worden in doorontwikkeling van opleidingen tot ervaringsdeskundigen en een fysieke ontmoetingsplaats met ervaringsdeskundigen, als voorbeeld kan hierbij gekeken worden naar de 'herstel academie' in Utrecht.

- Betrekken van sociaal netwerk, familie en de informele zorg

In aansluiting op het vergroten van responsief vermogen van de cliënten is het van belang om het sociaal netwerk, de familie en de informele zorg te betrekken bij het herstel. Enerzijds omdat de cliënt ook in deze relatie ervaring op doet met de rol van vriend of vrijwilliger. Anderzijds omdat er binnen de huidige uitgangspunten van de Wmo veel nadruk ligt op de zelfredzaamheid en eigen kracht van cliënten. Van Amsterdamse burgers wordt verwacht dat zij in de toekomst meer dan nu het geval is, samen met hun sociale omgeving in eerste instantie zelf oplossingen vinden voor eventuele maatschappelijke- en / of gezondheidsproblemen. Maar voor de burgers die aangewezen zijn op de MO en BW geldt dat zij niet altijd beschikken over een sociale omgeving, sterker nog de sociale omgeving maakt vaak onderdeel uit van de complexe problematiek. Om deze reden is het van belang dat vroeg tijdig wordt geïnvesteerd in het opbouwen en onderhouden van een goed sociaal netwerk/ familie. Hiermee kan aan de voorkant van de keten worden voorkomen dat mensen een beroep moeten doen op de keten doordat zij in het eigen netwerk kunnen verblijven. Maar het hebben van een eigen netwerk versterkt de zachte landing bij uitstroom van de keten. Dit is in het bijzonder van belang vanwege de veelvoorkomende eenzaamheid bij de doelgroep MO/BW. Binnen Beschermd Wonen en de aanpak zwervjongeren is al ervaring opgedaan met het betrekken van het sociaal netwerk in het belang van herstel. We willen gebruik maken van deze ervaring in het versterken van deze aanpak binnen Beschermd Wonen en het opbouwen van deze aanpak in de Maatschappelijke Opvang.

- Deskundigheidsbevordering:

De kanteling vraagt om een verandering bij cliënten, maar tevens ook bij de professionals die werken met cliënten. Wanneer het accent verschuift van aanbod gestuurd werken, de zorgverlener als expert, beheersing en een lineaire aanpak naar vraagsturing en co-creatie, de zorgverlener als coach en begeleider en maatwerk vraagt dit om een andere benadering en opstelling van de professionals. Wat het noodzakelijk maakt dat professionals meer leren over de wijze waarop je een gesprek voert over een passende plaats, of hoe je cliënten toerust om meer verantwoordelijkheid te nemen. Deze kanteling vraagt om deskundigheidsbevordering van professionals. Dit geldt eveneens voor de vormgeving van de samenwerking met andere partijen.

- Bevorderen van een gezonde leefstijl

Een goede gezonde leefstijl draagt bij aan het zelfvertrouwen in de zoektocht naar werk of bijvoorbeeld sociale contacten. Gezondheid wordt hiermee gezien als onderdeel van bevordering van herstel van de cliënt. We vinden het van belang dat er in de keten MO/BW meer aandacht komt voor de ontwikkeling van een gezonde leefstijl. Dat dit nodig is wordt bevestigd in het coda G4 onderzoek. Met een investering in de persoonlijke verzorging van cliënten van de MO/BW willen we cliënten stimuleren om zich een gezonde leefstijl eigen te maken.

- Schuldhulpverlening t.b.v. de MO doelgroep

In het plan van aanpak voor Schuldhulpverlening aan de doelgroep voor de Maatschappelijke Opvang/ Beschermd Wonen wordt gewerkt aan passende schuldhulpverlening voor cliënten van de MO/BW. Er wordt onderzocht in hoeverre de schuldenproblematiek resulteert tot knelpunten in de uitstroom om te komen tot een sluitende aanpak die de kans op uitstroom uit de MO/BW maximaliseert. Het plan van aanpak wordt gefinancierd uit de armoedemiddelen en is om deze reden niet meegenomen in de begroting.

Actielijn 3: Bevorderen van de positieve uitstroom

We vergroten de mogelijkheden voor positieve uitstroom

In de Maatschappelijke Opvang is veelal sprake van onzelfstandig wonen: wonen in groepsverband, met begeleiding en toezicht en een wisselende mate van zelfstandigheid. Binnen de Maatschappelijke Opvang is het gebruikelijk om ex-daklozen het wonen weer te leren aan de hand van het zogenaamde woonladdermodel: men begint in een onzelfstandige woonvorm om pas door te stromen naar een hogere, zelfstandiger woonvorm nadat men bewezen heeft dat aan te kunnen. Nu we weten dat het op een andere manier effectiever kan, namelijk door een cliënt meteen bij het begin van de woon carrière optimale zelfstandigheid te geven, wordt de cliënt aangesproken op zijn vaardigheden. De cliënt krijgt zo vanaf het begin de regie over het wonen en de begeleiding waarmee het herstel wordt bevorderd. Het uitgangspunt is dan ook om alle cliënten die op basis van het perspectief het beste af zijn in een zelfstandige woning, een passende woning aan te bieden. Door extra te sturen op positieve uitstroom uit de keten ontstaat er ruimte in de keten voor die mensen die opvang in de keten nodig hebben. Voorwaarde voor deze beweging is de beschikbaarheid van voldoende woningen, naast het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen zetten we middels dit plan van aanpak in op het creëren van extra woonarrangementen in de keten die meer zelfstandigheid faciliteren.

Wat willen we bereiken?

- Iedere dak- thuisloze die voldoende zelfredzaamheid heeft verworven wordt in 2018 binnen drie maanden voorzien van passende huisvesting.

Hoe gaan we dit doen?

- Vergroten van het aantal beschikbare woningen

In het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen wordt het woningaanbod voor kwetsbare groepen integraal bekeken. Hiermee moeten onder meer mensen die uitstromen uit de MO/BW binnen drie maanden van een passend aanbod worden voorzien. Wat passend is wordt bepaald in samenspraak met de cliënt en kan zijn zelfstandig wonen, zelfstandig wonen met begeleiding of

24 uurszorg. Daarnaast worden er in het programma 1000 extra woningen beschikbaar gesteld voor de omslag naar individueel zelfstandig wonen en ter bevordering van de door- en uitstroom MO/BW. Een vergroting van het woningaanbod in combinatie met een integrale benadering van de schaarse hoeveelheid woningen voor kwetsbare groepen moet op termijn bijdragen aan het bevorderen van de uitstroom MO/BW. Maatregelen op dit gebied worden verder uitgewerkt in het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen, om deze reden is deze maatregel niet opgenomen in de begroting.

- Huidige vastgoed omvormen naar zo zelfstandig mogelijke wooneenheden.

In het streven naar meer zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de cliënt wordt ingezet op zelfstandig wonen. Echter is deze vorm van wonen niet voor alle cliënten mogelijk, sommige cliënten blijven aangewezen op 24-uurszorg. Desondanks weten we uit diverse wetenschappelijke onderzoeken dat het in het kader van herstel van groot belang is dat er sprake is van een vorm van zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid. Om deze reden willen we ook het huidige zorgvastgoed MO/BW, bestemd voor de intramurale cliënten zoveel mogelijk omvormen naar meer zelfstandig mogelijke wooneenheden (waaronder een eigen toilet, douche en keuken wordt verstaan), waar wonen en zorg worden gescheiden, maar mensen toch samen kunnen komen, samen andere dingen kunnen doen, samen verantwoordelijk zijn voor onderhoud aan het pand en de omgeving en met elkaar bepalen hoe het daar gaat. Op deze manier kan ook binnen de beschermde omgeving eigen verantwoordelijkheid vormkrijgen.

Naast omvormen van het zorgvastgoed willen we kijken hoe we bestaand vastgoed kunnen omvormen naar huisvesting van cliënten van de MO/BW. Een voorbeeld hiervan is de herstartstudio of sober wonen voor jeugd. In de herstartstudio's is tijdelijke huisvesting van cliënten MO/BW mogelijk. Cliënten kunnen in deze studio's woonvaardigheden leren om uiteindelijk uit te stromen naar een woning op eigen naam. In de periode van 2016-2018 worden 239 herstartstudio's gerealiseerd, de transformatie van panden en de begeleiding van deze cliënten wordt gefinancierd vanuit dit plan van aanpak.

- Vergroten van alternatieve uitstroom

Binnen de bestaande woningmarkt wordt gekeken hoe opvang op alternatieve wijze mogelijk kan worden gemaakt, bijvoorbeeld door middel van wonen in zelfbeheer, commerciële verhuur (zoals bij Onder de Pannen) en opvang in het eigen netwerk (Vriendschappelijke opvang). Onder de Pannen brengt mensen die niet voldoen aan de OGGZ-criteria, geen toegang krijgen tot Maatschappelijke Opvang en niet meer terecht kunnen bij hun eigen netwerk, onder bij particulieren. Het gaat hierbij om commerciële verhuur waarvoor de Regenbooggroep een contract voor maximaal een jaar opstelt tussen de klant en verhuurder, omtrent de betaling van de huur. Het project Vriendschappelijke Opvang is een initiatiefvoorstel om mensen de gelegenheid te bieden om tijdelijk te verblijven bij vrienden of bekenden. Het richt zich op mensen die beschikken over een eigen netwerk waarbij zij kunnen overnachten. Om ontlasting van de keten MO/BW te realiseren wordt gekeken in hoeverre op innovatieve wijze invulling kan worden gegeven aan deze en vergelijkbare projecten.

- Aanstellen uitstroom projectleiders :

Tot slot worden er enkele uitstroom projectleiders in de uitvoering aangesteld. Met deze projectleiders willen we drie dingen doen: op de eerste plaats een stimulans geven aan de

doorstroom, door op basis van de perspectief profielen te kijken welke cliënten nog op de juiste plek zitten en voor welke cliënten meer zelfstandigheid bevorderlijk is. Op deze wijze kan een inhaalslag worden gemaakt in de kanteling die voor ogen wordt gehouden naar meer mensen in een meer zelfstandige woonvorm. Op de tweede plaats geven we de projectleiders de ontwikkelopdracht mee om drempels in de door- en uitstroom te slechten. Waarbij het op de derde plaats van belang is dat we deze kennis delen met de trajecthouders om ook de structurele ontwikkeling te borgen.

Actielijn 4: Borgen van uitstroom: duurzame organisatie van de herwonnen zelfredzaamheid.

We organiseren een duurzame landing in de wijk gericht op het beperken van de kans op terugval.

Op het moment dat cliënten uitstromen uit de keten MO/BW is het van belang dat de herwonnen zelfredzaamheid wordt geborgd. Dit betekent dat de opvang van cliënten in de wijk (door de wijkteams) goed georganiseerd en geregeld moet zijn. Om terugval te voorkomen en vooruitgang te blijven boeken is het van belang dat de vooruitgang wordt gemonitord en indien nodig tijdig wordt ingegrepen indien er sprake is van een terugval. Binnen actielijn vier willen we meer ervaring op doen met terugvalpreventie in de wijk. De afgelopen jaren is hier door onze ketenpartners al veel ervaring in opgedaan, deze ervaring willen we inzetten om de duurzame landing voor cliënten MO/BW te versterken.

Wat willen we bereiken?

- Voor alle dak- en thuislozen is een duurzame landing in de wijk georganiseerd, waarbij de aanpak van problemen integraal wordt benaderd en de kans op terugval wordt beperkt.

Hoe gaan we dit doen?

- Instellen van een terugvalpreventieplan

Om een duurzame landing in de wijk te realiseren wordt een integraal en persoonlijk terugvalpreventieplan als voorwaarde gesteld voor de uitstroom van cliënten MO/BW. In dit plan wordt opgenomen hoe de cliënt (warm) wordt overgedragen aan de wijkteams, welke hulpverleners een rol blijven spelen voor de cliënt en hoe wordt opgeschaald naar bijvoorbeeld de FACT-teams indien er sprake is van een terugval en wordt afgeschaald bij vooruitgang en wie hierin doorzettingsmacht heeft. Naast begeleiding wordt ook de relatie met het eigen netwerk hier expliciet in meegenomen. Op deze manier kan voortgang van cliënten worden gemonitord en herstel worden voortgezet in de wijk.

- Versterken van inzet ter voorkoming van terugval en vergroten van de periode van stabiliteit

Om zorg bij uitstroom uit de keten MO/BW te borgen willen we diverse pilots vormgeven waarbinnen we inzoomen op terugvalpreventie. Hiervoor willen we twee dingen doen. Op de eerste plaats willen we de kennis die de afgelopen jaren is opgedaan over de risicofactoren voor terugval bundelen en verrijken. Hiervoor is het noodzakelijk om te weten welke factoren indicatief zijn voor dak- en thuisloosheid. Als de omgeving van deze mensen, zowel professionals als het netwerk van familie, burens en bekenden, deze risicofactoren gaat herkennen, kan tijdig en

gerichte ondersteuning worden ingezet om te voorkomen dat de situatie verergert. Als zij vervolgens (samen)werken aan het versterken van beschermende factoren, kan de neerwaartse spiraal zelfs worden gekeerd. De realisatie hiervan vereist een versterking van de verbinding tussen de aanbieders MO/BW, wijkteams, FACT-teams, informele zorg, zorgverzekeraar en de cliënt.

Op de tweede plaats willen we vervolgens sneller en effectiever handelen bij het optreden van deze risicofactoren. Hierbij wordt gedacht aan de inzet van mediation om huisuitzetting te voorkomen, eigen kracht conferenties en een onorthodoxe aanpak schulden. Voor een onorthodoxe aanpak schulden wordt aangesloten bij het plan van aanpak schuldhelpverlening, waarin wordt gestreefd naar meer maatwerk voor kwetsbare cliënten MO/BW met schulden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de ervaring die is opgedaan in het kader van budgetbeheer Bijzondere Doelgroepen.

- Voorkomen van dakloosheid bij gezinnen

In aansluiting op het versterken van de inzet ter voorkoming van terugval en vergroten van de periode van stabiliteit zetten we in het bijzonder in op het voorkomen van dakloosheid bij gezinnen. Het aantal dakloze gezinnen dat bij het Centraal Meldpunt Dakloze Gezinnen om hulp en opvang vraagt, stijgt al geruime tijd. Gemeente, corporaties en een aantal aanbieders van Maatschappelijke Opvang hebben recent het voornemen uitgesproken om op meer innovatieve wijze in te zetten op het voorkomen van dakloosheid bij gezinnen. Wanneer we risicofactoren van terugval kunnen herkennen kunnen we in het kader van dit plan van aanpak in samenwerking tussen gemeente, corporaties, verwijzende instanties, Samen DOEN en de wijkzorgnetwerken sneller handelen. De gezamenlijke inzet zou zich moeten toespitsen op onorthodoxe maatregelen in de vorm van bijvoorbeeld het financieren van schulden, de inzet van het gemeentelijke doorbraakfonds, het soepeler omgaan met beleidsregels die maken dat gezinnen niet meer binnen hun eigen netwerk worden opgevangen, mediation om een huisuitzetting te voorkomen en Eigen kracht conferenties die het steunsysteem rondom een dakloos gezin kan activeren.

Begroting (indicatief)

Actielijnen:	2016	2017	2018
1. Mensen op de juiste plek			
Perspectief profielen maken	-	-	-
2. Bevorderen van herstel van cliënten			
Investeren in samenwerking tussen begeleiding, behandeling en participatie	420.000	420.000	420.000
Betrekken van sociaal netwerk/ familie			
Bevorderen van volwaardig burgerschap van de cliënt			
Deskundigheidsbevordering			
Gezonde leefstijl			
3. Bevorderen van de uitstroom			
Huidig vastgoed omvormen naar zo zelfstandig mogelijke wooneenheden (Inclusief transformatie en begeleiding herstartstudio's)	2.750.000	2.250.000	2.250.000
Mogelijk maken van alternatieve huisvesting			
Aanstellen door/ uitstroomprojectleiders	250.000	250.000	250.000
4. Borgen van uitstroom			
Instellen van een terugval preventieplan	435.000	435.000	435.000
Versterken van de inzet ter voorkoming van terugval			
Totaal	3.855.000	3.355.000	3.355.000

Dekking			
Coalitiemiddelen	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Onttrekkingen Bestemmingsreserve	1.555.000	1.055.000	1.055.000
Totaal	3.855.000	3.355.000	3.355.000